

Öğrenci Taraftar Topluluklarının Futbol Fanatiklik Düzeylerinin Belirlenmesi: Akdeniz Üniversitesi Örneği

ORIJİNAL ARAŞTIRMA

Emine BAL TURAN¹,
Alkan UĞURLU¹
Murat ŞAKAR²
Eren SARIKAYA¹

¹Akdeniz Üniversitesi, Antalya/Türkiye

²Adıyaman Üniversitesi
Adıyaman/Türkiye

Sorumlu Yazar: Emine BAL TURAN,
eminebal@akdeniz.edu.tr

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-4391-9311>

Öz

Çalışmanın amacı, Akdeniz Üniversitesi'nde okuyan ve dokuz adet taraftar grubuna üye olan bireylerin futbolda taraftar fanatiklik düzeylerinin belirlenmesidir.

Çalışmaya Akdeniz Üniversitesi'ndeki Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş, Bursaspor, Adana Demirspor, Göztepe, Ankaragücü, Karşıyaka ve Kocaelispor kulüplerinin taraftar topluluklarına üye olan 19 kadın, 232 erkek toplam 251 birey katılmıştır. Çalışmanın amacına ulaşabilmek için araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ve Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeği kullanılmıştır. Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeği, toplam 13 soru ve 2 alt boyuttan oluşan 4' lü likert tipi bir ölçektir. Geliştirilen ölçek kriterlerine göre anket uygulanan bireylerin 13 soru üzerinden almış olduğu toplam puan 13-21 aralığında ise '*fanatik*', 22-30 aralığında '*takım taraftarı*', 31-52 puan aralığında ise '*futbol sever*' olarak adlandırılmıştır.

Ölçekte verilen cevaplara göre fanatik, takım taraftarı ve futbolsever arasında belirgin bir fark görülmemiştir. Ölçeğin (FTFÖ) maddelerine verilen cevaplarına göre yüzde olarak hesaplandığında Bursaspor ve Adana Demirspor taraftarlarının hiçbirinde fanatikliğe rastlanmamıştır, en çok da Karşıyaka taraftar topluluğunun üyelerinde fanatiklik gözlenmiştir. Ölçekte verilen cevaplarda sayı üstünlüğü olan Fenerbahçe, Galatasaray ve Beşiktaş kulüplerinin taraftar toplulukları arasında yüzde olarak Fanatiklik en az Galatasaray taraftar topluluğunda, en çok Fenerbahçe taraftar topluluğunda görülmüştür.

Ankete katılanların ölçeğe verdiği cevaplara göre toplamda 251 kişinin seyircilik durumuna göre 75 (29,8)'i fanatik, 101 (40,2)'si takım taraftarı ve 75 (29,8)'i futbolsever olarak belirlenmiştir.

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 23.11.2018

Kabul Tarihi: 12.12.2018

Online Yayın Tarihi: 25.12.2018

Anahtar Kelimeler: Futbol, taraftar, fanatizm, holiganizm

Determination of Football Fanaticity Levels of Student Fan Club Communities: Akdeniz University Example

ORIGINAL RESEARCH

Emine BAL TURAN¹,

Alkan UĞURLU¹

Murat ŞAKAR²

Eren SARIKAYA¹

¹Akdeniz University,
Antalya/Türkiye

²Adıyaman University
Adıyaman/Türkiye

Sorumlu Yazar: Emine BAL
TURAN,

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-4391-9311>

Published Information

Received Date: 23.11.2018

Accepted Date: 12.12.2018

Online Published Date: 25.12.2018

Abstract

The aim of the study is to determine the fanaticity levels of the football fans who are members of nine fan groups and student at Akdeniz University.

A total of 251 individuals, 232 males and 19 females who member of the supporters groups of Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş, Bursaspor, Adana Demirspor, Göztepe, Ankaragücü, Karşıyaka and Kocaelispor clubs participated in the study. As data collect instrument, personal information form developed by the researcher and the Fanaticism Scale For Football Fans were used to reach the aim of the study. Fanaticism Scale For Football Fans is a 4-point Likert-type scale consisting of 13 items and 2 sub-dimensions. According to the scale criteria, if total points gained by the audience over 13 questions is between 13-21 the fans are named as “fanatics”, if the total points are between 22-30 they are named as “team supporters”, and if the total points are between 31-52, they are named as “football spectator”.

There was no significant difference between fanatic, team supporter and football spectator according to the responses given in the scale. When calculated according to the answers given to the items of the scale (FTFÖ), none of the fans of Bursaspor and Adana Demirspor were found fanatical, and most of the members of the Karşıyaka supporters group were observed fanatical. Fenerbahçe, Galatasaray and Beşiktaş clubs, which are the most supporters of the number in the scales, have the highest percentage of Fanaticity in the Fenerbahçe supporters group and lowest percentage in the Galatasaray supporters group.

According to the answers given by the survey participants, 75 (29.8) fanatic, 101 (40.2) team supporters and 75 (29.8) were identified as football spectator according to the spectator status of 251 people in total.

Key words: Football, fans, fanaticism, hooliganism

Giriş

Son yıllarda gittikçe büyüyen, devasa bir eğlence sektörü haline gelen ve popüler kültürün önemli bir parçası olan futbol her platformda görülmektedir (Koçer, 2012, Toşur ve Kılıç, 2018). Literatür de futbola bakıldığında seyirci (sporsever), fanatik, taraftar vb. terimlerin çok fazla yer aldığı görülmektedir. Bir spor faaliyetini doğrudan ya da medya aracılığıyla izleyen kişiye seyirci, takımına bağlı olan, onu ya da sporcularını takip eden, onlara olumlu duygular besleyen, onları destekleyen kişiye taraftar (Arslanoğlu, 2005), tuttuğu takıma aşırı derecede tutkuyla bağlanmış olan kişiye ise fanatik denilmektedir (Koruç, 2004). Fanatizm, bir şeye karşı aşırı oranda, coşku ve tutkuyla bağlılık, insanı aşırılıklara sürükleyen körü körüne yandaşlık, bağnazlık, tutuculuk, yani bir bakıma insanın akıl ve muhakemesini devre dışı bırakan bir bağlılık yahut bağımlılık olarak tanımlanmaktadır (Püsküllüoğlu, 2001). Futbol seyirciliği açısından fanatiklik, kazanmak için her yolu meşru gören, sporun estetiği ve güzelliğiyle ilgilenmeyen ve sadece sonuca bakan, tuttıkları takımın renklerini, marşlarını hastalık derecesinde önemseyen vb. davranış özelliklerini gösteren seyirci çeşididir (Arıkan, 2007). Fanatik ile taraftar kavramı arasındaki en önemli fark, fanatiklerin takımlarına taraftarlardan daha fazla bağlanmalarıdır. Poyraz'a göre (2007) fanatiklikte bu bağlılık, bağımlılık biçimini almakta ve taraftar takımına körü körüne, bağnaz bir şekilde bağlanmaktadır (Poyraz, 2007).

Toplum içerisinde yaygın olarak görülen seyirci veya taraftarlık olgusunda giderek öne çıkan şiddet içerikli fanatik davranışlara ait bire tutumlarının objektif olarak nasıl ölçülebileceğini ortaya koymanın önemli olduğu vurgulanmaktadır (Özguven, 1994).

Kavramsal bilgiler doğrultusunda üniversite de okuyan öğrencilerin üniversite futbol taraftar topluluklarındaki fanatiklik düzeylerinin incelenmesi çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Materyal ve Metod

Çalışmaya Akdeniz Üniversitesi öğrenim gören farklı futbol kulüpleri taraftar topluluklarına üye olan toplamda 251 birey katılmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin fanatiklik düzeylerinin belirlenmesi için Taşmektepligil ve ark. (2014), tarafından geliştirilen ‘Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeği’ kullanılmıştır. Ölçek toplamda 13 maddeden oluşmaktadır. Toplam puan üzerinden değerlendirilen ölçekte 13-21 aralığında katılımcı

“fanatik”, 22-30 aralığında “takım taraftarı”, 31-52 puan aralığında ise “futbolsever” olarak kategorize edilmiştir. Çalışma için ölçeğin iç tutarlılık sayısı .85 bulunmuştur.

Bulgular

Tablo1. Katılımcıların takım değişkenine göre betimsel istatistikleri

Takımlar	n	f
Fenerbahçe	53	21,1
Galatasaray	94	37,5
Beşiktaş	44	17,5
Kocaelispor	9	3,6
Bursaspor	8	3,2
Adana Demirspor	5	2,0
Göztepe	18	7,2
Ankaragücü	7	2,8
Karşıyaka	13	5,2
Toplam	251	100

Araştırmaya dokuz farklı takım taraftarlarından rastgele seçilmiş toplam 251 taraftar gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmaya katılan taraftarların 53’ü (21,1) Fenerbahçe, 93’ü (37,5) Galatasaray, 44’ü (17,5) Beşiktaş, 9’u (3,6) Kocaelispor, 8’i (3,2) Bursaspor, 5’i (2,0) Adana Demirspor, 18’i (7,2) Göztepe, 7’si (2,8) Ankaragücü ve 13’ü (5,2) Karşıyaka takımlarını destekledikleri tespit edilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların cinsiyet özelliklerine göre yüzde frekans dağılımları

Cinsiyet	N	F
Kadın	19	7.2
Erkek	232	92.8
Toplam	251	100

Araştırmaya katılan katılımcıların cinsiyet dağılımları incelenmiştir. Araştırmaya gönüllü olarak 19 (7.2) kadın 232 (92.8) erkek katılımcı katılmıştır.

Tablo 3. Katılımcıların kulüp ve fanatiklik dağılımları

Kulüpler ve Taraftar	FANATİK (13,21)	TAKIM TARAFTARI (22,30)	FUTBOLSEVER (31,52)
Fenerbahçe	18 (%33,9)	22 (%41,5)	13 (%24,5)
Galatasaray	21 (%22,3)	41 (%43,6)	32 (%34)
Beşiktaş	13 (29,5)	14 (%31,8)	17 (%38,6)
Kocaelispor	2 (%22,2)	3 (%33,3)	4 (%44,4)
Bursaspor	0	7 (%87,5)	1 (%2,5)
Adana Demirspor	0	4 (%87,5)	1 (%2,5)
Göztepe	7 (%38,8)	5 (%27,7)	6 (%33,3)
Ankaragücü	4 (%57,1)	2 (%28,5)	1 (%14,2)
Karşıyaka	10 (%76,9)	3 (%23,1)	0
TOPLAM	75 (%29,8)	101 (%40,2)	75 (%29,8)

Tablo 3 Ankete katılan bireylerin seyircilik ile ilgili durumlarının dağılımları. Türkiye'nin birçok yerinde taraftar sayısı daha fazla olan Fenerbahçe, Galatasaray ve Beşiktaş takımlarının taraftar toplulukları bu ölçeğin %76'sını oluşturmuştur. Ölçekte verilen cevaplara göre fanatik, takım taraftarı ve futbolsever arasında belirgin bir fark görülmemiştir. Ölçeğin (FTFÖ) maddelerine verilen cevaplarına göre yüzde olarak hesaplandığında Bursaspor ve Adana Demirspor taraftarlarının hiçbirinde fanatikliğe rastlanmamıştır, en çok da Karşıyaka taraftar topluluğunun üyelerinde fanatiklik gözlenmiştir. Ölçekte verilen cevaplarda sayı üstünlüğü olan Fenerbahçe, Galatasaray ve Beşiktaş kulüplerinin taraftar toplulukları arasında

yüzde olarak Fanatiklik en az Galatasaray taraftar topluluğunda, en çok Fenerbahçe taraftar topluluğunda görülmüştür. Ölçeğin (FTFÖ) maddelerine göre verilen cevaplarda Futbolsever yüzde olarak en fazla Galatasaray taraftar topluluğunda görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç

Yapılan araştırmada taraftar toplulukları arasında belirgin bir fark görülmemiştir. Fenerbahçe, Galatasaray ve Beşiktaş kulüplerine ait taraftarlık toplulukların da sayıca fazlalık olmasından dolayı cevaplarda sayı üstünlükleri vardır ve bu doğrultuda da en fazla fanatiklik Fenerbahçe de görülürken futbolsever sayısının da Galatasaray' a ait olduğu saptanmıştır.

Koçer (2012), yaptığı çalışmada ‘Futbol Derneklerine Üye Olan Taraftarların Şiddet ve Holiganizm Eğilimlerinin Belirlenmesi: Kayseri Örneği’ çalışmasında ölçeğin genel ortalamaları incelendiğinde taraftarların şiddet ve holiganizm eğilimlerinin yüksek olduğu görülmüştür.

Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi'nin Futbol Taraftarı Fanatiklik ölçeği çalışmasında Türkiye Spor Toto Süper Ligi'nde mücadele eden Trabzonspor ile PTT 1. Ligi'nde yer alan Samsunspor ve MKE Ankaragücü spor kulüpleri taraftarları arasında tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 285 kişi üzerinde uygulanan ölçeğin sonuçlarına göre ankete katılan bireylerin seyircilik durumları ile Akdeniz Üniversitesi'ndeki taraftar topluluklarının seyircilik durumları yüzde olarak birbirine çok yakın sonuçlar vermiştir.

Özellikle fanatik olarak tanımlanan taraftar gruplarına spor kulüpleri tarafından spor sosyolojisi ve spor psikolojisi içerikli konferanslar veya eğitim seminerleri verilmesi fanatik eğilimleri yüksek olan seyircilerin eğitim bütünlüğü içerisinde bu aşırılıklarının sistematik olarak azaltılmasını sağlayabilir. Taraftarların şiddet ve fanatizm davranışlarının engellenmesinde medya başta olmak üzere, hakemler, futbolcular, taraftarlar, dernekler ve kulüp /federasyon yetkilileri ve devletin birlikte gayret göstermeleri gerekmektedir. Futbolcuların yaptıkları hareket ve açıklamalara dikkat etmesi, hakemlerin aldıkları kararlarda şeffaf olması ve maç sonrasında medya ile bunun gerekçeli nedenlerini paylaşması, federasyon yetkililerinin ve kulüp yöneticilerinin olumlu rekabeti artırıcı, hoşgörü ve fairplay'i ön plana çıkarıcı, maç izleme ortamını iyileştirici faaliyetlerde bulunmaları, taraftar grubu liderlerinin özellikle derbilerden önce bir araya gelip taraftarların sağduyulu davranması gerektiğini belirtebilir ve bununla ilgili çalışmalar yapılabilir.

Kaynaklar

Arıkan Y.(2007) Futbolda şiddet ve polis. *Polis Bilimleri Dergisi*.;9: 1-4.

Arslanoğlu K. (2005)Futbolun psikiyatrisi. İthaki Yayınları. İstanbul.

Koçer M.(2012) Futbol derneklerine üye olan taraftarların şiddet ve holiganizm eğilimlerinin belirlenmesi: Kayseri örneği. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*;1(32): 111-135.

Koruç Z, Bayar P, Arslan F. (2004) Türkiye’de futbol fanatikleri: Sosyal kimlik ve şiddet. Türkiye Futbol adamları Derneği Ankara Şubesi ve Spor Toto Genel Müdürlüğü Futbol Müsabakalarında Terörün Nedenleri ve Önleme Yolları Bilimsel Araştırma Yarışması. Ankara.

Özgüven İ.E. (1994)Psikolojik testler. Yeni Doğu Matbaası. Ankara.

Püsküllüoğlu A.(2001) Türkçedeki yabancı sözcükler sözlüğü. 2. Basım. Arkadaş Yayınları. Ankara.

Poyraz H.(2007) Fanatizm, bağlanma ve ahlak. *Cogito Üç Aylık Düşünce Dergisi*.;53: 27-36.

Taşmektebligil M,Y. – Soner Ç. – Taner T.(2014). Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeği; *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi Journal of Sports and Performance Researches* – (DOI No: 10.17155/spd.73408).

Toşur A., Kılıç T., 2018 (2018), A Comparison of Some Parameters of Football Players According to the Leagues They Play In, *Journal of Education and Trainin Studies*; 6 (11), 135-142